

1. Obiekt

219/1

CERKIEW CMENTARNA p.w. MATKI BOSKIEJ KAZAŃSKIEJ

2. Czas powstania

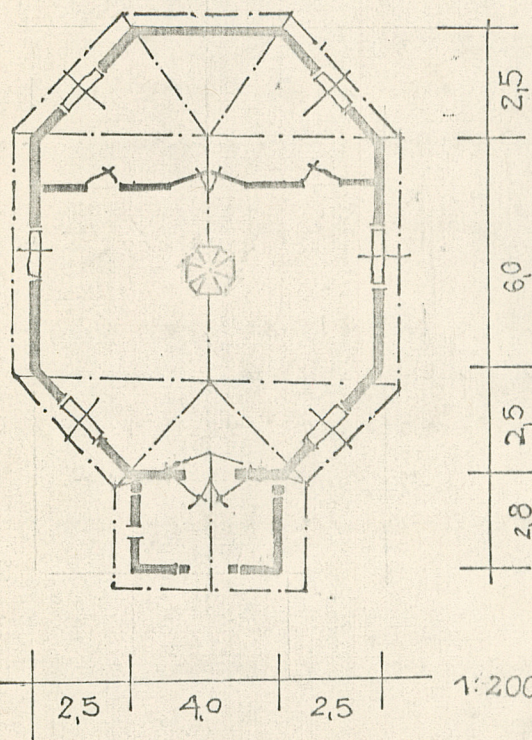
1867-8 r.

3. Miejscowość

C Z A R N A W I E L K A

11. Zdjęcia, plan sytuacyjny, rzuty

CZARNA WIELKA

4. Adres

Czarna Wielka

nr hipoteczny

5. Przynależność administracyjna

białostockie

województwo

gmina Grodzisk

pow. SIEMIATYCZE

6. Poprzednie nazwy miejscowości

7. Przynależność administracyjna
przed 1.VI.1975 r.

województwo białostockie

powiat Siemiatycze

8. Właściciel i jego adres

Pracownia prawosławna
w Grodzisku

9. Użytkownik i jego adres

J.W.

10. Rejestr zabytków

Nr 287

data 25.IV.1966

autor zdjęć
data wykonania
miejsce przechowywania negatywów

J. Krzyszkowski, 1980 r.
PP PKZ O/Kraków

Budowa cerkwi związana zapewne z założeniem cmentarza parafialnego ok. poł. w. XIX. Jako rok budowy wymieniany 1867 lub 1868. Cerkiew zachowana w stanie bez istotnych zmian i przebudów; w. XIX i XX kilkakrotnie odnawiana w sposób zachowawczy. Ostatnie odnowienie ok. 1960; w tym czasie wymiana szalunku ścian i pokrycie malowidłem olejnym oraz wymiana pokrycia dachu nowym eternitem /pierwotnie dachy kryte gontem/.

Obiekt należy do charakterystycznej grupy prawosławnych cerkwi drewnianych o wielobocznym /ośmiobocznym/ rzucie korpusu /najstarsze zachowane obiekty tego typu powstały w. XVIII/, reprezentując jej skromny przykład. Cerkiew posiada duże walory estetyczne i zabytkowe i stanowi ważny akcent zespołu zabytkowego cmentarza o znacznych wartościach krajobrazowych i kulturowych.

Cerkiew usytuowana jest na cmentarzu grzebalnym, usytuowanym na pd. od zabudowy wsi, na nieznacznym wzniesieniu. Cmentarz wytyczony na planie nieregularnego pięcioboku; cerkiew usytuowana pośrodku założenia, orientowana, dostępna aleją od pn.

Drewniana, konstrukcji zrębowej, o ścianach szalowanych deskami, kryta eternitem, hełm wieżyczki pobity blachą.

Wzniesiona na planie ośmioboku, z niewielkim przedsionkiem prostokątnym od zach. Wnętrze korpusu jednoprzestrzenne, z częścią kapłańską wydzieloną wbudowanym ikonostasem. Jedyne wejście do wnętrza prowadzi od zach. poprzez przedsionek. Wnętrze nakryte stropem płaskim, oświetlone sześcioma oknami, rozmieszczonymi regularnie we wszystkich ścianach za wyjątkiem wsch. oraz wejściowej. Okna niewielkie, prostokątne, skrzynkowe, dwukwaterowe, lakierowane, okratowane. Wejścia do korpusu z przedsionka oraz zewnętrzne dwuskrzydłowe, klepkowe, prostokątne. W pn. ścianie przedsionka niewielkie okienko. Ściany zewnątrz szalowane pionowo z listwami, podwalina osłonięta deskami. Na korpusie dach wielospadowy, na przedsionku dwuspadowy, znacznie niższy; od zach. szczyt trójkątny, szalowany o układzie jodełki, wydzielony wydatnym okapem. Na kalenicy dachu korpusu niewielka wieżyczka na sygnaturkę, sześcioboczna, przedzielona gzymsikiem z małymi otworami we wszystkich ściankach, nakryta hełmem cebulastym, zakończonym kutym krzyżem cerkiewnym. Analogiczny krzyż na kalenicy dachu przedsionka, ponad szczytem.

<p>14. Kubatura</p> <p>360 m³</p>	<p>15. Powierzchnia użytkowa</p> <p>60 m²</p>	<p>16. Przeznaczenie pierwotne</p> <p>sakralne, cerkiew cmentarna</p>	<p>17. Użytkowanie obecne</p> <p>j.obok</p>
<p>18. Prace budowlane i konserwatorskie, ich przebieg i dokumentacja</p>	<p>19. Stan zachowania (fundamenty, ściany zewnętrzne, ściany wewnętrzne, sklepienia, stropy konstrukcje dachowe, pokrycie dachu, wyposażenie i instalacje)</p> <p>Stan zachowania cerkwi dość dobry.</p>		
<p>20. Najpilniejsze postulaty konserwatorskie</p> <p>Cerkiew zasługuje na wpis do rejestru zabytków /wraz z otoczeniem w granicach cmentarza i dzwonnica wolnostojąca/</p>			

1. Akta archiwalne (rodzaj akt, numer i miejsce przechowywania)

22. Bibliografia

1. Zabytki Architektury i Budownictwa w Polsce, Bibl. Muzeów i Ochrony Zabytków, ser. A, t. VII, z. 1, woj. białostockie, pow. Siemiatycze, s. 25, poz. 7.

3. Źródła ikonograficzne i fotografie (rodzaj, miejsce przechowywania, sygnatury)

24. Uwagi różne

Cerkiew wchodzi w skład zespołu zabytkowego cmentarza prawosławnego./zob. karta dzwonnicy/.

25. Wypełnił

mgr L. Siwek

mgr arch. ^{imię i nazwisko} M.M. Kornecki /pomiar/

data III. 1982 r.

PKZ O/Kraków

26. Sprawdził

.....
imię i nazwisko

data

27. Załączniki

1. Miejscowość Czarna Wielka	2. Obiekt (nazwa jak w karcie) Cerkiew cmentarna p.w. Matki Boskiej Kazańskiej	3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego) Aktualizacja stanu zachowania obiektu, październik 2003
---------------------------------	--	--

4. Adres:

Czarna Wielka

5. Przynależność administracyjna:

województwo: podlaskie

powiat: siemiatycki

gmina: Grodzisk

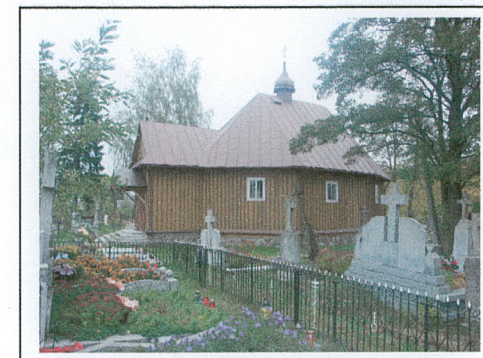
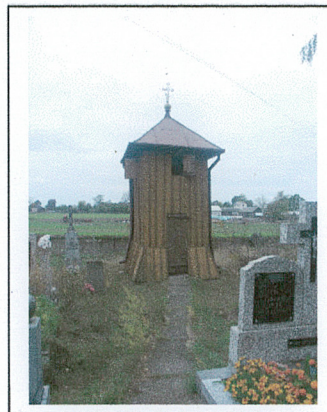
8. Właściciel i jego adres:

Parafia praw. w Grodzisku

9. Użytkownik i jego adres: j.w.

19. Stan zachowania:

Obiekt ze znacznymi śladami wilgoci (widoczne zwłaszcza na wieży).

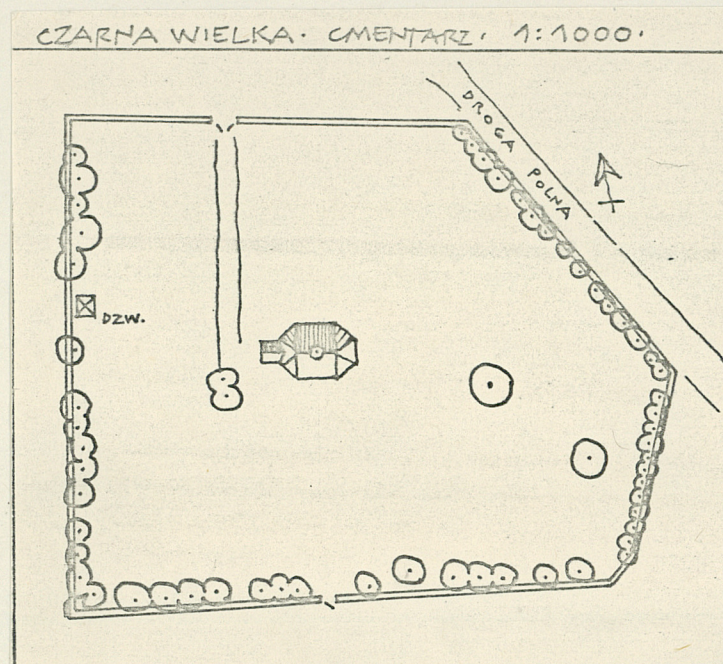

Wkładkę założył: mgr Aneta Kułak, mgr Iwona Górską, mgr Grzegorz Ryzewski (ROBiDZ Białystok), 2003-10-16
(imię, nazwisko, data)

Miejsce przechowywania negatywów: ROBiDZ Białystok

Wzór ODZ 1

1. Miejscowość	2. Obiekt (nazwa jak w karcie)	3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)
CZARNA WIELKA	Cerkiew cmentarna p.w. M.B. Kazańskiej	plan cmentarza

Wkładkę założył: mgr L. Siwek, III, 1982 r.
(imię, nazwisko, data)

Miejsce przechowywania negatywów: PP PKZ O. Kraków

Wzór ODZ 1978 r.